

Gallra med CREW

En gallringsmodell som förenklar

Webbinarium 6 oktober 2022

1

Dagens innehåll

- Mediestrategiskt arbete som helhet utifrån bibliotekets uppdrag och målgrupper
- Kom i gång med gallringsarbetet
- Syfte med gallringsprocessen
- Presentation av gallringsmodellen CREW. Riktlinjer och exempel
- Vad säger kollegor som arbetat med CREW?
- Sammanfattning och frågor

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

2

Mediestrategiskt arbete

När vi på biblioteken ser över vårt bestånd gör vi det i relation till alla medietyper, våra uppdrag och vår lagstiftning.

Bibliotekslagen
Prioriterade målgrupper

Biblioteksplan

Medieplan

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

3

Kretsloppet – mediernas livscykel

Vi måste regelbundet se över vår samling; är det vi erbjuder relevant för våra låntagare?

Aktivt beståndsarbete

Förmedling
Exponering
Innehållet i fokus

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

4

Vilka är vi till för?

Du behöver kunskap om din kommun och dina invånare, dvs nuvarande och/eller potentiella låntagare/besökare/användare

Prioriterade målgrupper

- Nationella minoriteter
- Personer med funktionsnedsättning
- Personer med annat modersmål än svenska
- Barn och ungdomar

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

5

Vad prioriteras?

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

6

Gallring lika viktigt som inköp

- Skapa utrymme
- Skapa en attraktiv samling
- Lätt att hitta

Stärk hela samlingen både vad gäller utseende och innehåll!

Depåbiblioteket bevarar och tillhandahåller era gallrade böcker

7

Strukturera upp gallringsarbetet

- Gemensamma riktlinjer och överenskommelser samsyn
- Engagera fler i arbetet
- Kompetensöverföring, mindre personbundet
- Manifest för vårt biblioteksarbete, tydligt för användare, politiker

8

Ett mediebestånd som motsvarar behoven, våra uppdrag och vår lagstiftning

- Vad ska behållas över tid?
- Vad kan/ska gallras?
- Vilka prioriteringar ska göras?

Vilka gallringskriterier kan jag använda?

9

CREW bidrar med struktur

Riktlinjer för gallring och medieplanering med utgångspunkt från CREW-modellen

Finns att hämta på sverigesdepåbibliotekochlanecentral.se

10

Gallra enligt **CREW**-modellen!

11

Resonemang om respektive indelning

100 Filosofi och psykologi

Denna kategori innehåller filosofi, psykologi, parapsykologi, etik och logik. Några ämnen är aktuella över lång tid, medan andra (som paranormala fenomen) kan vara triviale eller fokusera på innehåll som fort blir inaktuellt.

133 Övernaturliga fenomen

10 / 3 / MUSTIE

Böcker som behandlar övernaturliga fenomen och som används mycket bör behållas tills de slits ut. Det är nödvändigt att ersätta förlorade titlar regelbundet då denna kategori innehåller populära ämnen som häveri, spådomkonst, drömydning och astrologi. Hög bruk och slitage gör att indelningen ständigt är i behov av förnyelse.

12

Kriterier för gallring – MUSTIE

- Böcker och material med felaktiga fakta
- Böcker och material i dåligt skick
- Ej efterfrågat material
- Föråldrat/ inaktuellt
- Dubletter?
- Böcker och material som går att låna in
- Misleading
- Ugly
- Superseeded
- Trivial
- Irrelevant
- Elsewhere

SVERIGES DEPARTEMENT
OCH LÅNECENTRAL

13

CREW-formeln

År sedan sista utgivning / år sedan sista utlån / MUSTIE-kriterier

1. Utgivningsår. Hur gammal är boken och därmed innehållet?
2. Antal år sedan boken sist blev utlånad?
3. MUSTIE / gallringskriterier

SVERIGES DEPARTEMENT
OCH LÅNECENTRAL

14

DDK 635 Trädgårdsodling

10 / 3 / MUSTIE

Generella trädgårdsböcker kan vara aktuella över lång tid. Här är antal utlån huvudkriterium för gallring. Böcker om specifika blommor och plantor bör gallras efter 10 år.

Gallra böcker med svart-vita illustrationer till förmån för böcker med färgillustrationer.

Mallen = Utgivningsår / Sista utlån / MUSTIE-gallringskriterier

➡ Gallra om äldre än 10 år, ej utlånad på 3 år, eller MUSTIE-kriterier

SVERIGES DEPARTEMENT
OCH LÅNECENTRAL

15

Barn och ungdomslitteratur

X / 2 / MUSTIE

Skönlitteratur för barn

- Popularitet är det främsta kriteriet för denna del av samlingen.
- Håll utkik efter stereotyper och beskrivningar av funktionsvariationer och annat som kan uppfattas som olämpligt i både text och illustrationer.
- Ersätt klassiker om nya attraktiva utgåvor kommer ut.

SVERIGES DEPARTEMENT
OCH LÅNECENTRAL

16

Fakta för barn

- Aktuella trender – går snabbt över
- Hur ser utgivningen ut?
- "Vi måste ha något i det här ämnet"?

SVERIGES DEPARTEMENT
OCH LÅNECENTRAL

17

Skönlitteratur

X / 2 / MUSTIE

- Nyttjandegraden det primära
- Allsidighet och kvalitet
- Finns det olika medietyper?
- Lokala författare
- Representation

SVERIGES DEPARTEMENT
OCH LÅNECENTRAL

18

CREW kontinuerlig översyn utvärdering gallring

Vad skulle fungera på ert bibliotek?
Diskutera och dokumentera
Utvärdera
Hitta ett sätt som passar för er!

 SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

19

Exempel - Regnbågshyllan

10 / 5 / MUSTIE
Gållra utifrån MUSTIE.

Regnbågshyllans bestånd behöver inte vara statistiskt utan kan anpassas – för att få plats med nytt i regnbågshyllan men likväl för att medier med hbtq-perspektiv också ska kunna återfinnas i vår övriga samling.

Hbtq-klassiker som inte lånats ut på 5 år kan magasineras.

 SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

20

Mångspråk

Gållra enligt CREW-modellen

Kontinuerlig översyn
Utvärdering gallring

- Skick och aktualitet
- Det är svårt att ha en generell regel eftersom det varierar från språk till språk.
- Ett riktmärke är att böcker bedöms för gallring om de inte lånats på 5 år.
- Språkets utgivning – finns tillgänglig litteratur att ersätta med?
- Mångspråkiga lånecentralens länksamling (och medieförsörjningsplan)

 SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

21

Komplex uppgift att gallra!

- Olika format att ta hänsyn till
- Utgivning
- Litteraturkunskap
- Låntagarkännedom
- Känn ditt bibliotek / omvärld
- Kill your darlings

© The Nobel Foundation Archive

 SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

22

Vad säger kollegor som arbetat med CREW?

biblioteken i Dorotea, Lycksele & Vindeln

- Anpassa CREW-mallen till det egna biblioteket, dvs gör en egen gallringsplan "metoden sätter sig"
- Separat gallringsplan för barn och vuxen, man tänker inte alltid på samma sätt
- Viktigt att medier läggs in på ett konsekvent och systematiskt sätt i katalogen för att få ut bra gallringslistor

 SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÅNECENTRAL

23

"CREW har hjälpt oss att formulera nya sanningar"

- Det är bättre att vi saknar böcker på ett visst ämne än att vi har böcker med felaktigt innehåll.
- Gallring innebär att vi gör mer med de böcker som vi faktiskt behåller.
- Vårt uppdrag är inte att behålla så många böcker som möjligt utan att behålla rätt böcker!

24

"Vi har en samsyn på vårt bestånd och vinsten i att gallra"

Illustrationer: Iréne Norberg

25

Struktur

Gallringsplanering Vindeln's bibliotek 2021 (målet är att gallra med 3 års-intervall)

Avdelning inkl. magasin	Senast gallrat	Behov av gallring 2021	Ansvar	Status
Barnavdelningen				
Barn Fakta	2020	Nej		
Småbarnsfakta	2018	Ja	Linda/Linnea	
Barn Bilderböcker	2018	Ja	Linda, Catarina	KLART
Barn Kapitelböcker	2020	Nej		
Barn Skönlitteratur	2020	Nej		
Ung Skönlitteratur	2020	Nej		
Ung Spänning	2019	Nej		
Ung Fantastik	2019	Ja	Åsa, Eva, Linda	KLART
Barn/Ung Serier	2017	Ja	Åsa, Eva, Linda	KLART

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÄNECENTRAL

26

Några varianter att kombinera:

- Gallra lite varje dag. Allas ansvar att uppmärksamma slita exemplar och överflödiga dubletter.
- Månadsvis. Välj en liten del av samlingen och gå igenom den.
- Kvartalsvis - ta ut gallringsrapporter för att få bort "hyllvärmare".
- Årlig översyn.

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÄNECENTRAL

27

Fria e-resurser

- Visa vägen

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÄNECENTRAL

28

Sammanfattning

- Målet med gallringsprocessen är att stärka hela samlingen både vad gäller utseende och innehåll
- Lär känna din målgrupp och bibliotekets uppdrag
- Tänk på bibliotekslagens prioriterade målgrupper!
- Skapa struktur och kontinuitet med CREW
- Eftersträva samsyn, hjälps åt!
- För ett relevant och aktuellt bestånd: gallra!

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÄNECENTRAL

29

Frågor

SVERIGES DEPÅBIBLIOTEK
OCH LÄNECENTRAL

30

Donera gärna ert gånade material till oss!

Lycka till!

Vi tar gärna emot feedback inför planering av kommande webinarier

sverigesdepabibliotekochlanecentral.se

31

Tack för att ni deltog i dagens webinarium

Vi tar gärna emot synpunkter för att ta med till kommande planering (www.menti.com, kod: 23 37 39 6).

Välkommen även till vårt nästa öppna webinarium 1 december, då det handlar om fjärrlån. På vår webbplats finns mer information www.sverigesdepabibliotekochlanecentral.se

Kungliga biblioteket gör enkät om medieförärvs- och kompetensstöd

Inom uppdraget att främja och stärka samverkan finansierar KB nationella tjänster för medieförärvs- och kompetensstöd. KB gör nu en enkät om dessa tjänster, riktad till dig som jobbar på folk- eller skolbibliotek. Besvara gärna enkäten, så att vi bättre kan stödja dig i ditt arbete.

Läs mer och besvara enkäten på KB:s webbplats!

32